

Министър има, край няма

Калин Донков

Пролетта поначало е време за ирония, но този път затоплянето подраи, а и ироните са някак преждервени. Става дума за бурите около новите учебни програми - никой не знае какви индиански хитрости ще приложат просветните номенклатурци, когато страстите понизветрят и как ще реализират своите обязанности и обвързаности. Добрият резултат досега е надигането на българските градове срещу тази оскърбителна "реформа" и безотговорното жонглиране с национални духовни ценности и избувването зад кадър на незаменими за изграждането на българската душа творци на българско-то слово. Друг нелощ резултат е саморазобличението на високопоставени чиновници, създатели и защитници на злополучните програми. Една такава дама, досегашен фронтмен на МОН при кризисни ситуации, очевидно сметнала, че "Робинзон Крузо" е автор, а не литературно произведение, обясни вмъкването му в програмата за VI клас с това, че "...вс пак живеем в XXI век! Не знам дали след този резил се е намерил някой да ѝ обясни, че "Робинзон Крузо" (книгата, а не авторът!) е отпечатана повече от четиридесет години преди появата на "История Славянобългарска"! Споменавам това само като свидетелство за компетентността и нивото, с което се опясваме, че ще се отличава предлаганите днес програми.

Отместването на Паисий, "редуцирането" на присъствието на Вазов, окончателното изваждане (казват) на "Записките" и поредното изхвърляне на Балканджи Йово опяват сърдечния мускул на българина. Тези шегички са рискована и небезопасни. Безардонното им коментирание, равнодушното и отсъствието на национална ревност доказват невежествената безотговорност, обхващала българската просветна

върхушка. Принудени да изслушваме формални и отбееки отговори, ние разбираме, че това е просто "тулкане на топката" и игра на търпение. Градовете да опразнят площадите, обществото да се оттегли от спора. За тях това е рутина, досада, те си имат арсенал от обяснения, също не особено смислени. Тези дни (за кой път не знам) ми изтъкнаха, че "Даваш ли, даваш, Балканджи Йово" не била "чист" фолклор, а обработка на Пенчо Славейков. Та затова не ставала за учебник. Този немощен аргумент не гаси възмущението: фолклорът с това се и отличава - с безброя от обработки, при които диамантът преминава от ръка на ръка и така се шлифова до окончателен блясък. Докосването на Славейков само извива божественото лъчение на тази тържествена и трагична творба.

Валата и небрежна заплата на позицията на МОН извиква подозрения. Може би цялата тази провокация е зацеливана, за да може милиардът и нещо европейски пари за образователни програми да отидат в правилните ръце. Не се помият толкова "свободни" средства в просветното министерство. Дори и всичко да е само за това, хората са отново разделени. Тоест, разделени са с чиновниците. Виж, помежду си са сплотени, както рядко са били напоследък.

Този път се раздвижи и историците. И се почна една препирня. Робство, иго, владичество, присъствие, съжителство - кое е научно, кое е литературно, кое е простонародно. Били ли са грамотни нашите класици или са някакви простодушни самодейци? Едни такива разговори текат, кога сериозни, кога словоблудни. В тях писателите и революционерите се изкарват кога неукни, кога объркани, кога просто... емоционални. Забрава се, че не просто са се записали в историята - те са нейните герои.

И днес настоявам, че истинската история на човечеството е съхранена в изкуството. Другата история се пише и зачертава, преправя се и се нагажда по вкуса на нови властници, нови партии, нови класи - понякога и след векове. Не може да се преправи една велика книга, картина, филм. Е. мо-

же, но това е вече престъпление срещу изкуството, както и срещу самата история. Дори само живите днес поколения в България са учили няколко различни истории, но винаги едни и същи "Под игото", "Записките", "Майце си", "Хаджи Димитър", "Моята молитва". Историите гърпят преработки, бришат върху тях, добавят. В изкуството това не върви: не можеш да "редактираш", не можеш да нагодиш, па дори и заради една политкоректност. Милיוни са "учили" Троянската война по "Илиада", Наполеонова поход в Русия по "Война и мир", Априлското въстание по "Записките". Историите може и да има друго мнение, но никому не минава през ум да ги преправя. В нашия живот имаше такъв опит - с романа "Тютюн". Конфузът беше за всички. Виж, учебниците за този период бяха "преработени" - и не веднъж.

(Да си припомним колко пъти различни комитети - с какви ли не историци в тях! - през десетилетията опитват да докажат, че предателят на Левски не е поп Кръстьо. Но Вазов е рекол, посочил го е, и никой не може да отмени този изобличителен пръст.)

Затова историята никога не бива забравявана. Тя просто се препнаписва, преиначва се, добива желан, удобен вид. Виж, книгата, пиесата, филмът, картината и статуята - тях ги крият, спират, свалят, горят, разрушават. Такава случка помня близо един живот.

Пред една годишнина на Освобождението в забравен шкаф в Младежката редакция на телевизията открихме няколко кръгли тенекисни кутии: запис на забравена вече програма. Тогава предаванията преминаваха на живо, нямаше видеомагнетопони и по изключителни записи се правеха, като се заснемаше картината на филмова лента от телевизионния екран. Наричаха се телерекординг. Кадърът имаше овална форма според екрана, трептеше, подкачаше. Но при желанието можеше да се повтори в ефир.

Този телерекординг бе от някакво младежко предаване: Константин Кисимов редира "Опълченците на Шипка" пред изразителен гигантофотос на Шипченския паметник. Впечатлението беше, че всичко проти-

ча на самия връх. Изпълнението бе просто магическо. И днес се чува как с такива примитивни средства бе постигнато всичко това. Подготвахме го продължително - имаше дефекти, дължинки, драскотини, просто пращинки. Кисимов вече не беше жив - загинал бе неотдавна при автомобилна злополука в Балчик. Монтажистките се трудеха и плачеха. Бяхме приповдигнати, вдъхновени, окриленни. Изживявахме спасението на това изпълнение като мисия.

Все по това време държавата трепереше над отмененията с Турция. От Анкара неизменно се възползваше от това - като имаше такава годишнина, изграждаха или канеха делегация. И този път имаше нещо подобно: или Живков замиваше, или Живков някого от там посрещаше. И шефовете в телевизията решиха да питат (в ЦК естествено): да се излъчи ли този материал, да се спрели? Спряха го. Извика ме Камен Русев, заместник главен в тогавашната Младежка редакция, рече: "Свалят го, Калине." И ми каза кой го "сваля" - Давид Елазар. Толкова съм бил раздрусан, че съм го запомнил.

Чудя се на самоучивнето на днешните чиновници да се съизмерват с великите творци на миналото. Да съхраняват, да отместват и да отхвърлят българини от върховете на националните пантеони. Да ги упрекат и да ги "поправят" в терминологията, че и във възгледите. Да подчертават, че тяхното "робство" не отговаря на робството от днешните дефиниции, нито пък игото е това, което е написал класикът. Странно. Никой не си помисля, че онези мъже, които никога не са наричали себе си интелектуалци, по своите прозрения, духовност и талант и днес биха отгавили всяка интелектуална класация. А що се отнася до Вазов, той, академикът на БАН, е бил и министър на народното просвещение, когато това министерство е било истински мотор и вдъхновител на българския национален напредък, за разлика от днешното окаяно МОН, опледено да бъде в гафове и междуособици...

Но тя нашата край няма...
Калин ДОНКОВ

Валентин Шалтев с „Живот на карта“ в София

Валентин Шалтев заедно с поетесата Маргарита Петкова представя новата си стихосбирка "Живот на карта" Фото: Мария КАРДАМОВА

Издателство „Лъчезар Минчев“ представи новата книга „Живот на карта“ на Валентин Шалтев в София. Такава събития се помият дълго. Мренчната и несприятелна януарска вечер не попречи на любителите на поезията на Валентин Шалтев да препрелият книжарницата „Хеликон“ в самия център на София, във фоайето на хотел „България“.

Скъпи на гук на лощото време вътре грейна слънцето на Балчик, запляха се ветровете над къщите на старинния Пловдив, усмихнаха се рибарите на Созопол. Неочакваните и прелиящи от стихотворение в стихотворение метафори, дръзко и предизвикателно провокираха въображението да се насити на словесни пейзажи и настроения.

Всичко това, поднесено с не-

повторимия глас и тънко нюансирана интонация на актора и приятеля Веселин Ранков, който прочете десетина от стихотворенията в книгата.

Нейният редактор Маргарита Петкова представи поезията на човека Валентин Шалтев, като се постара да вникне в душата на поета и да се докосне до стихотвореното да разкрият от какво и откъде идват тези чувства и мисли, способни да те развълнуват и изживят. Интересни философски обобщения намери в много от стихотворенията Петкова, от които запомних стиха „този бог е невъзможно да бъде един за добрите и другите“... „Къде ли ме повежда моята муза?“

Като че ли предчувствай, че го чакат нови пъпия, Валентин Шалтев питаше в едно от стихо-

творения си, които той прочете по свой избор. Трудно е да се каже и да се предвиди какъв е ефектът от стихотворение като картина, която той просто описа или по-скоро разказа.

Не са много художниците, които пишат, но аз се колебая, дали това е един поет-художник или рисувач глещ, въпреки тази заявка. Многого почитатели, дошли и на вечерта, нека сами си отговорят на този въпрос. За това нека и бъдеще новите книги да се редуват с красиви изложки, които да развят почитателите на високото изкуство, в което поезията и картините на Валентин Шалтев всепогртайно заемат своето място.

Ано АНЧЕВ

Балчиклии, живеещи в София, почетоха поета Валентин Шалтев с присъствие на представянето на новата му стихосбирка. Фото: М. КАРДАМОВА

Община Каварна поиска от държавата безотопанствен плаж

Фото: Topnovini.bg

Общинската администрация в Каварна е заявила пред Министерството на туризма желанието си да получи за управление една част от плажа край града, съобщил кметът Нина Ставрева. Целта е той да не остане безотопанствен през следващия туристически сезон. Предвижда се тази част да бъде обгородена, като се осигурят елементарни условия, като течаща вода, спасители, кошчета за отпадъци. Освен това, Общината предвижда райо-

нът да бъде поне малко озеленен и освещен.

Плажът на Каварна е разделен на три части. Две от тях са отгледани на концесия. Концесионерът има конкретни идеи за визията на трети новия туристически сезон.

По отношение на третата част, Общината е провела разговори и е предприела първи стъпки. Първоначално те са били към Министерството на регионалното развитие и благоустройството за това тази част да ѝ бъде предоставена за управление.

След като стана ясно, че концесията на плажовете се прехвърлят от МРРБ на Министерството на туризма, Общината е декларирала това желание пред ръководното от министерство Николена Ангелкова ведомство.

В началото на тази седмница се проведе среща с участието на представители на двете министерства и крайморските общини. В нея участва и зам.-кметът на Каварна Ивелина Илиева.

Станислава КРЪСТЕВА

Седемзвезден хотел и пристанище край Каварна китайци влагат 240 млн. евро

Китайски инвеститори планират да похарчат около 270 милиона евро (\$ 294 милиона) за изграждане на карго летище в близост до София, както и разработване на луксозни недвижими имоти по Черноморието, съобщава бизнес изданието Bloomberg. Инвестициите ще обхващат финансирането за изграждане на хотели, вили, яхтено пристанище и пристанищно казино в голф курорта „Тра-

кийски скали“ край Каварна, е съобщил Илиян Скарлатов, управляващ съдружник в Mane Capital АД в София, който е съветник по сделките. Той е отказал да назове китайските инвеститори, докато сделките не са приключили. "Надявам се, че и двете сделки ще бъдат финализирани до около три месеца и строителните работи ще могат да започнат до средата на годината", е заявил Скарлатов.

Китайски група планира да създаде специална компания за набирание на капитал на Thracian Cliffs Golf & Spa Resort АД от 204 милиона евро. Това ще ѝ даде възможност да изгради седемзвезден хотел от най-висок клас и вили, яхтено пристанище със 100 места и пристанищно казино през следващите четири години.

Изданието припомня, че България, най-бедният член на Европейския съюз,

се опитва да привлече туристи към брега на Черно море, за да даде тласък на икономиката.

Китай, който сега предетавя около 15 на сто от световното производство и помоща за излизането на световната икономика от рецесията през 2009 г., се стреми да разшири своите интереси в чужбина, посочва Bloomberg.

Станислава КРЪСТЕВА

